

ta, et vocavit nomen ejus *Amabilis Domino*, eo quod Dominus diligeret eum (1). Denique filius erat Davidis, hominis sancti, igitur secundum doctrinam Calvini et Petri Martyris, et ipse sanctus erat. Hunc autem virum in se-nectute a gratia et justitia excidisse, Scriptura testatur. Quae refert eum etiam idola omnium concubinarum suarum, turpissime coluisse. Eundem plane reprobum, atque damnatum esse, indicat S. Cyprianus lib. 4. epist. 5. Et post eum S. Augustinus in lib. XXII. contra Faustum, cap. 88. his verbis: « De Salomone quid dicam? quem vehementer arguit sancta Scriptura, atque condemnat; nihilque de poenitentia ejus, vel in eum indulgentia Dei omnino commemorat »?

Sexto, S. Petrus sine dubio justus erat, eum ei diceretur a Domino, Matth. XVI. *Beatus es Simon Bar Joan.* Et Joan XIII. *Qui lotus est, non eget, nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus* (2) Et tamen peccavit negando Christum, et negationem perjurio confirmando. Docet autem S. Augustinus, tract. 66. in Joan. peccatum illud sancti Petri fuisse lethale, et reprehendit defensores Apostoli, qui audent excusare peccatum, cujus magnitudinem ipse idem amarissime fiendo monstravit.

Septimo, Simon Magus, conversus a Philippo credidit, et baptizatus Philippum sequebatur; ut Lucas scribit Actor. VIII. Et tamen haeresiarcha factus misere periit. Dicit quidem Calvinus, eum non vere credidisse, sed fidem simulasse. At nos magis credimus S. Lucae, qui dicit, eum credidisse, et hoc dicit, ubi alios multos credidisse dicit, qui permanserunt in fide: nec ullo verbo indicat simulationem Simonis.

Octavo, Judas proditor, etiamsi solus esset exemplo suo omnia ora obstrueret. Nam fuisse Judam aliquando justum, probat S. Hieronymus, in lib. III. adversus Pelagianos, ex illis verbis Domini Joan. XVII. *Pater quos dedisti mihi custodivi, et nemo ex eis perit, nisi filius perditionis* (3). Nam si Pater dedit illum filio, certe bonus erat: et si periit ex grege certe antequam periret, in Christi grege numerabatur. Constat autem Judam reprobum et damnatum esse, tum ex hoc loco, ubi dicitur: *Filius perditionis*: tum ex c. XXVI. Matthaei, ubi Dominus de Juda dicit: *Melius erat ei, si natus non fuisset homo ille* (4).

(1) II Reg. VII, 14; ibid. XII, 24. — (2) Matth. XVI, 17; Joan. XIII, 10. — (3) Joan. XVII, 12. — (4) Matth. XXVI, 24.

Habemus igitur octo exempla, quorum tria, Adami, Davidis, et Petri, demonstrant, justitiam posse et amitti et recuperari; alia quinque Satanæ, Saulis, Salomonis, Simonis et Judæ indicant, posse aliquos vere justos ita excidere a justitia, ut inter reprobos numerari non sine ratione credantur. Proinde justitiam non semper esse propriam electorum, sed cum reprobis aliquando communem.

His testimoniis et exemplis divinæ Scripturæ addi potest traditio, ac definitio ecclesiastica. Nam eundem hunc errorem olim in Joviniano damnavit Ecclesia. Testantur enim S. Hieronymus lib. II. advers. Jovinianum, et S. Augustinus hæres. 82. Unum ex erroribus ejus fuisse, justos post baptismum non posse peccare, et si forte peccent, eos quidem fuisse lotos aqua: spiritum autem gratiæ minime recepisse. Itaque error Calvini jam ante mille et ducentos annos in Joviniano dijudicatus et damnatus fuit.

Præter hoc publicum antiquitatis testimonium, disertis verbis idem testatur S. Augustinus, in lib. de corrept. et grat. cap. 13. « Credendum est », inquit, « quosdam de filiis perditionis non accepto dono perseverandi usque in finem, in fide, quæ per dilectionem operatur, incipere vivere, et aliquandiu fideliter et juste vivere, et postea cadere, neque de hac vita priusquam eis id contingat, auferri ». Et S. Gregorius lib. XXX. Moral. cap. 32. « Quis », inquit, « intelligat, quod alius Catholicæ matris ventre proditus, juxta vitæ terminum erroris voragine devoratur, alius autem vitam suam in Catholica pietate consummat, qui ortus in perfidia, cum lacte matris hauserat virus erroris »?

Accedant ultimo rationes. Prima ratio: fides quæ secundum Calvini sententiam, immobiliter hæret in corde hominis semel justificati, sine dubio non est actus, sed habitus: actus enim non semper est in corde hominis justificati, ut experientia testatur: habitus autem non impedit ex necessitate actum contrarium, ut perspicuum est ex ratione et natura omnium aliorum habituum, qui inclinant ad suum actum, sed non cogunt. Poterit igitur is, qui habet habitum fidei, facere actum infidelitatis. At secundum Scripturas, qui facit actum infidelitatis, perdit etiam habitum; nam efficitur simpliciter infidelis et inimicus Dei, et reus mortis æ-

ternæ; et ex doctrina adversariorum per omne peccatum excutitur fides justificans, et effunditur ex corde Spiritus-Sanctus.

Dicent fortasse, non esse ex natura fidei, quod immobiliter hæreat, sed ex assistentia, et providentia Dei, qui non permittit homines semel vere justificatos labi in peccatum. At si ita esset, cur dicerent ipsi, omnia opera justorum esse peccata mortalia? Et ubi est promissio ista Dei, quod non permittet justos labi in peccatum? Nonne Scriptura contrarium disertis verbis docet, cum ait: *Cum averterit se justus a justitia sua.* Ezechiel. XVIII. et, *Si negaverimus, et ille negabit nos.* II Timoth. II (1), et alia, quæ supra citavimus?

Secunda ratio: infantes omnes per Baptismum vere justificantur, et fidem accipiunt etiam testimonio Lutheranorum, immo etiam sine Baptismo, ex sententia Calvini, et Petri Martyris, et Bucerii, filii fidelium nascuntur sancti: At quis credat omnes filios fidelium, vel certe omnes, qui in infantia baptizantur, esse prædestinatos, et non posse peccare secundum Calvinum, vel non posse damnari secundum Bucerum et Martyrem? Nonne videmus multos in infantia baptizatos, cum adoleverint gravissime peccare? Adde quod si verum esset paradoxum istorum, omnes Catholici, qui in infantia baptizati sunt, prædestinati essent ad vitam, et perire non possent: quos tamen isti pro membris Antichristi et infidelibus habent.

Tertia ratio: si fides amitti non potest, unde tot sunt in mundo hæretici? Hoc enim interest inter paganos et hæreticos, quod pagani fidem numquam habuerunt, hæretici habuerunt et amiserunt. *Ex vobis ipsis* (inquit Apostolus Actor. XX). *exurgent viri loquentes perversa.* Et II Timoth. II. *Hymenæus et Philetus a veritate exciderunt.* Et ad Tit. III. *Hæreticum devita, sciens quia subversus est etc* (2).

Quarta ratio: si justii peccare non possunt, quorsum tot admonitiones et cohortationes Apostolorum et Prophetarum, et omnium sequentium Doctorum Ecclesiæ ad populum Dei, ut timeant, ut caveant, ut solliciti sint? Quorsum ipse Dominus Apostolos suos et omnem Ecclesiam orare jussit: *Dimitte nobis debita nostra, ne nos inducas in tentationem, et libera nos a malo?* Quorsum poenitentia,

(1) Ezech. XVIII, 24; II Tim. II, 12. — (2) Act. XX, 30; II Tim. II, 17; Tit. III, 10. — (3) Prov. XXVII, 1; Eccl. XI, 30; Jacob. IV, 14. — (4) Cant. VIII, 7. — (5) Apo. II, 4.

absolutio et reconciliatio lapsorum defenditur contra Novatianos, si justii peccare non possunt?

Quinta ratio: sententia ista Calvini, ex parte etiam Bucerii, Martyris et Kemniti, non solum certitudinem nullam adfert, sed plane desperationem inducit; proinde non modo contraria est veræ doctrinæ Catholicorum, sed etiam ipsorum hæreticorum proposito et instituto, qui nihil sæpius jactant, quam solidam consolationem se conscientis hominum ex certitudine justificationis adferre. Nam si præsens gratia et justificatio vera esse non potest, nisi quis certus sit de perseverantia, ita ut vel certo sciat se numquam lapsurum, vel ad poenitentiam rediturum; quomodo fieri potest, ut ullus sani cerebri certo speret, se vere justum esse, cum de futuris eventibus nihil sibi certi polliceri nisi temere possit! Et cum videat quotidie se et alios in varia peccata, etiam contra conscientiam labi? *Ne glorieris in crastinum* (inquit Sapiens Proverb. 27.) *ignorans quid superventura pariat dies.* Et Ecclesiast. cap. XI. *Ante mortem ne laudes quemquam.* Et S. Jacobus cap. IV. *Ignoratis quid erit in crastino* (3).

CAPUT XV.

Solvuntur objectiones.

Occurrunt in divinis litteris testimonia quædam, quæ partim adversarii pro causa sua allegant, partim etiam talia sunt, ut eis in speciem non parum favere videantur.

Primum est illud Cantic. VIII. *Aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem, neque flumina obruent illam* (4). Quod si charitas non potest extinguere, certe nec fides, cum sine fide charitas esse non possit. Respondeo, hoc testimonium non probat, non posse amitti charitatem, si quis velit eam exuere, et cupiditatem in ejus locum recipere, ut multi quotidie faciunt, quibus dicitur in Apocalypsi, cap. II. *Habeo adversum te pauca, quia primam charitatem reliquisti. Memor esto unde excideris* (5). Sed probat, manente charitate nullam esse tribulationem, quæ non facile tolleretur. Nam aquarum nomine hoc loco tribulationes significari testantur Ambrosius, in lib.

I de Jacob cap. vii. Et Gregorius in comment. hujus loci, charitatem omnia tolerare docet Apostolus, I Corinth. xiii. *Charitas omnia sufferit, omnia sustinet, benigna est, patientis est, etc.* (1).

Secundum testimonium Joan. iv. *Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam* (2). Respondeo, eadem est vis hujus testimonii, quæ superioris. Nam in quo manet gratia Dei, sive charitas, is non sitiet in æternum, cum habeat in se fontem vivum: tamen fons ille siccare et obstrui potest, dum sumus in hoc loco tentationum. Etsi forte siccet, id est, si excidamus a gratia, juxta illud Galat. v. *A gratia excidistis* (3); quid mirum, si iterum dilectiones vanas, urgente cupiditate, sitire incipiamus?

Tertium testimonium Rom. viii. *Quis nos separabit a charitate Christi? Et infra: Certus sum, quia neque mors, neque vita etc. poterit nos separare a charitate Dei* (4). Respondeo: S. Augustinus, in lib. i. de moribus Ecclesiæ cap. 11. et sequentibus, explicans hunc locum, docet, hic explicari efficaciam et potentiam charitatis, quæ si adsit in corde nostro, omnes tribulationes vincit, ut sensus totius illius sententiæ sit, nullum esse terrorem, qui possit efficere in homine, in quo ardeat charitas, ut Deum suum offendant; tamen ibidem idem Augustinus monet, posse in hac vita amitti charitatem, et ideo diligentissime tantum bonum esse servandum. Posset tamen etiam responderi, Apostolum hic loqui in persona electorum, ut supra diximus cap. 9. in explicatione testimonii septimi.

Quartum testimonium, I Corinth. xiii. *Charitas numquam excidit* (5). Respondeo: charitas numquam excidit, quia non frangitur laboribus, sed omnia tolerat, ut exponit hoc loco S. Joan. Chrysostomus. Rursus et magis ad litteram, charitas ex se numquam excidit, sed nos ab illa interdum excidimus. Ipsa (inquam) ex se numquam excidit, quia et in hac vita, et in futura locum suum habet. Non sic autem fides et spes, quæ post hanc vitam non erunt. Itaque non significat Apostolus, nullum esse, qui charitatem amittat, sed ostendit, non repugnare charitati, ut semper vigeat, sicut id fidei et spei repugnat.

(1) I Cor. XIII, 7. — (2) Joan. IV, 14. — (3) Gal. V, 4. — (4) Rom. VIII, 35. — (5) I Cor. XIII, 8. (6) I Joan, III, 9. — (7) Matth. XIX, 28.

Quintum testimonium I Joan. iii: *Qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen illius in eo manet, et non potest peccare, quoniam ex Deo natus est* (6). Respondeo: variæ sunt hujus loci, qui omnium est difficillimus, expositiones.

Prima est S. Ambrosii, in commentario Isaiaæ (ut S. Augustinus testatur lib. iv. ab Bonifacium cap. vii). Refert hæc expositio hunc locum ad statum futuræ gloriæ, ut sensus sit, eos non posse peccare, qui nati sunt ex Deo, per secundam illam regenerationem, de qua dicitur Matth. xix. *In regeneratione cum sederit filius hominis etc.* (7). Vera est hæc doctrina, sed videtur Ambrosius potius alludere voluisse ad hunc locum, quam eum ex proposito explicare. Apostolus enim Joannes docet in eo capite, quo signo internosci possint in hac vita filii Dei, a filiis diaboli, et dicit, illud esse primarium signum, quod filii Dei non peccant, filii diaboli peccant, atque ita utrique patrem suum imitantur, illi Deum, qui est ipsa justitia, isti diabolum, qui ab initio peccat.

Secunda expositio est S. Bernardi, in i. sermone de septuaginta, et serm. 23. in Cantica, qui per semen Dei intelligit gratiam prædestinationis, ac dicit, prædestinatos non posse peccare, non quod revera quandoque non peccent, sed quod perinde sit, ac si numquam peccarent, cum certum sit, eis peccata remittenda esse, immo ipsa etiam peccata eis cooperentur in bonum. Hæc quoque expositio veram doctrinam continet: sed non explicat proprie sensum Apostoli, et credibile est, S. Bernardum, more suo uti voluisse scripturæ verbis, ad sententiam quamdam veram explicandam, quamvis non eo loco intentam ab eo, qui verba illa conscripserat. Certe S. Joannes sicut dicit, omnem, qui est natus ex Deo, non peccare; ita etiam dicit, omnem, qui facit justitiam, ex Deo natum esse. Nec tamen significare voluit, omnem, qui facit justitiam, esse prædestinatum. Præterea docere intendit Apostolus (ut diximus) quo modo discernatur filii Dei a filiis diaboli, non autem quo modo internoscantur electi a reprobis. Nam de electis et reprobis ne verbum quidem facit, neque possunt in hac vita discerni, ut supra docuimus.

Tertia expositio est aliorum, qui docent, illud (*non potest peccare*) positum esse pro eo,

quod est, non debet peccare. Refert hanc sententiam S. Augustinus, in lib. de natura et gratia cap. 14. Sed non videtur hæc sententia multum ad rem facere. Nam etiam qui non est natus ex Deo, non debet peccare. Nemo enim debet peccare, alioqui peccatum non esset, si fieri deberet.

Quarta expositio est S. Augustini, in lib. ii. de peccatorum meritis et remiss. cap. 7. de gratia Christi cap. 21. et alibi, qui refert hunc locum ad peccata venialia, ut sensus sit, eum, qui natus est ex Deo, non posse peccare etiam venialiter, quatenus est filius Dei, id est, quatenus operatur ex charitate: sed posse tamen eundem peccare, quatenus idem ipse ratione corruptionis carnis est adhuc filius hujus sæculi.

Sed procul dubio melior est expositio quinta, quæ est ejusdem Augustini tract. 5. in epist. Joannis, et Hieronymi lib. i. adversus Pelagianos, et lib. 2. adversus Jovinianum. Hæc sententia docet, S. Joannem loqui, de peccatis lethalibus, non de venialibus. Nam distinguit filios Dei a filiis diaboli per hoc, quod est peccare et non peccare: non autem distinguuntur filii Dei a filiis diaboli, id est, justi ab impiis per hoc, quod justi non peccent venialiter, et impii venialiter peccent. Igitur sententia Apostoli hæc est: qui natus est ex Deo non peccat, nec peccare potest lethaliter, dum perseverat filius Dei, quoniam semen illius, id est, charitas, quæ omnibus peccatis lethalibus contraria est, in ipso manet. Charitas enim est plenitudo legis, ac per hoc nullo modo fieri potest, ut sit prævaricator, qui charitatem habet. Id quod de nulla alia virtute dici potest: Nam qui fidem habet, qui temperantiam habet, qui liberalitatem habet, qui fortitudinem habet, qui reliquas virtutes habet, potest qualibet earum retenta contra aliam peccare: at qui charitatem habet, non potest ea retenta contra aliam virtutem peccata committere, quoniam charitas virtutes omnes continet. *Benigna est, patientis, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet etc.* Quare ipsa sola est certissima nota, qua discernuntur filii Dei a filiis diaboli.

Ex quo intelligimus, omnia quinque testimonia pro immobilitate charitatis adducta, excellentiam charitatis probare, non autem immobilitatem: quoniam si maneat, efficit ut homo non peccet, nec possit peccare: tamen

potest non manere, si quis (ut diximus) eam abiciat et cupiditati sponte succumbat.

CAPUT XVI.

Non esse omnes justos inter se pares.

Quartus restat error breviter refellendus. Nam ut initio diximus in eo conveniunt Lutherani, ut dicant, omnes justos æqualiter esse justos, ita ut neque unus sit justior alio, neque idem homo in justitia crescat. Similem errorem docuit olim Jovinianus, teste S. Hieronymo, in lib. 2. adversus Jovinianum: quamvis non ex fundamento eodem. Jovinianus enim docebat virtutes esse pares, et peccata etiam paria, juxta antiquam sententiam Stoicorum. Lutherani vero non dicunt (quod sciam) virtutes esse pares, aut peccata paria, neque negant, posse hominem crescere in fide, spe dilectione, aliisque virtutibus, neque dicunt, non esse unum alio majorem, quod attinet ad ejusmodi virtutes: sed affirmant, per has virtutes neminem justificari, ac per hoc crescere in fide et charitate, non esse crescere in justitia: et ex eo quod alius alio fide et charitate sit major, non effici, ut unus sit alio justior, quandoquidem una et eadem Christi justitia fide apprehensa, atque a Deo imputata omnes justificari docent.

Nos igitur primum adversus Jovinianum proferemus pauca quædam testimonia Scripturarum et Patrum: deinde alia quædam seorsim adversus Lutheranos.

Quod attinet ad Jovinianum, evidenter refellitur error ipsius ex his testimoniis. Job i. *Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra? I Reg. ix. non erat vir de filiis Israel melior illo.* Ecclesiast. xliv. *Non est inventus similis illi, qui conservaret legem Excelsi.* Psal. lxxxiii. *Beatus vir, cujus est auxilium abs te, ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrymarum, in loco quem posuit. Et enim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem etc.* (1). Quem locum tractans S. Gregorius, hom. 15. in Ezechiel. « Non mirum, inquit, si de virtute in virtutem gradus sunt, quando ipsa unaquæque virtus quasi quibusdam gradibus augeatur, et sic per incrementa meritorum ad summam perducitur ». Lucae xvii. Apostoli petunt

(1) Job. I, 8; I Reg. IX, 2; Eccl. XLIV, 20; Psal. LXXXIII, 6.

sibi fidem augeri. Ex quo loco ducit argumentum S. Hieronymus, lib. II. in Jovinianum: « Quare, inquit, dicunt Apostoli: Adauge nobis fidem, si omnium una mensura est ». Matth. XI. *Non surrexit major Joanne Baptista.* Matth. VIII. *Non inveni tantam fidem in Israel.* Luc. VII. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum* (1).

Huc pertinent variae similitudines. Nam Matth. XIII. comparatur Ecclesia terrae, quae pro varia dispositione alicubi reddit fructum tricenarium, alicubi sexagenarium, alicubi centenarium. Rom. XII. et I Corinth. XII. comparatur Ecclesia corpori humano, in quo sunt varia membra, alia sublimiora, alia inferiora, alia nobiliora, alia viliora, II Timoth. II, alia non minus apta similitudine dicuntur in domo Dei esse vasa aurea et argentea, lignea et fictilia. Et sine dubio praestantiora sunt aurea quam argentea, et argentea quam lignea vel fictilia. Quo etiam spectat illa similitudo ejusdem Apostoli, I Corinth. III. de his, qui supra fundamentum fidei aedificant aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, foenum, stipulas.

Denique idem probant omnia testimonia, quae docent, praemia in caelo non esse paria, ut illud Joan. XIV. *In domo patris mei mansiones multae sunt.* Et I Corinth. XV. *Alia claritas Solis, alia claritas Lunae, alia claritas stellarum, et stella differt a stella in claritate etc.* (2). Neque his repugnat, quod Matth. XX. dari videtur idem praemium omnibus operariis, videlicet denarius quidam diurnus. Nam denarius ille significat aequalitatem aeternitatis, non gloriae et excellentiae.

Pulchre S. Ambrosius lib. VII. in Lucam, exponens cap. 15. « Aequalem (inquit) dignaris solvere mercedem, aequalem mercedem vitae, non gloriae ». Itaque datur omnibus idem denarius, quoniam sancti omnes sine fine regnabunt, quamvis non omnes eadem eminentia regnabunt. Quemadmodum commune stellis omnibus est perpetuo fulgere in caelo, tametsi aliae aliis clarius micent. Atque hoc modo locum istum exponunt sancti Patres, Ambrosius loco citato, Hieronymus lib. II. in Jovinianum. Augustinus lib. de sancta Virginitate, cap. 26. Gregorius lib. 4. moral. cap. 42.

At (inquires) si denarius diurnus non significat omnino par praemium, unde murmurabant operarii, qui plus laboraverant, quod

eandem mercedem acciperent cum iis, qui minus laboraverant? Introducitur murmur illud in parabola, non quod in caelo ullum futurum sit murmur; sed ut ostendatur, nullam esse in Deo iniquitatem, si cum aliis liberalior, quam cum aliis esse velit. Et si (quod fieri non potest) murmur inter beatos oriretur, illud esse plane iniustum. Non enim facit Deus injuriam ei, cui debitam mercedem reddidit, si parem, vel majorem alteri ex benignitate donaverit.

Ad haec testimonia Scripturae addi possunt testimonia Patrum. S. Ambrosius, in epist. 81. ad Siricium: « Agrestis, inquit, ululatus est, nullam virginittatis gratiam, nullum castitatis ordinem servare, promiscue omnia velle confundere, diversorum gradus abrogare meritorum, et pauperatatem quamdam caelestium remunerationum inducere, quasi Christo una sit palma, quam tribuat, nec plurimi abundeant tituli meritorum ».

S. Hieronymus lib. II. adversus Jovinianum, ex instituto hoc agit, ut supervacaneum sit testimonium ejus adducere.

S. Augustinus in epist. 57. ad Dardanum: « Deus, inquit, totus adesse rebus omnibus potest, et singulis totus: quamvis in quibus habitat, habeant eum pro suae capacitatis diversitate alii amplius, alii minus, quos ipse sibi dilectissimum templum gratia suae bonitatis aedificat. » Et ibidem: « Unde in omnibus sanctis sunt alii aliis sanctiores, nisi abundantius habendo habitorem Deum »?

S. Gregorius lib. IV. moral. cap. 42. « Quia (inquit) in hac vita nobis est discretio operum, erit proculdubio in illa discretio dignitatum, ut quo hic alius alium merito superat, illic alius alium retributione transcendat ». Atque haec in Jovinianum.

Nunc adversus Lutheranos primo pugnat illud Proverb. IV. *Iustorum semita quasi Lux splendens procedit et crescit usque ad perfectum diem* (3). Hic enim describitur justitiae ipsius progressus per similitudinem lucis, quae ab aurora progreditur ad meridiem. Sicut enim vera lux est, quae fulget in aurora, et semper augetur, et crescit usque ad perfectionem meridianam; sic etiam vera justitia est in hominibus justificatis, et ea tamen semper magis ac magis augetur, donec ad perfectionem beatorum in caelesti felicitate pertingat.

Secundo, illud Apostoli, II Corinth. IX.

Augebit incrementa frugum justitiae vestrae (1). Quomodo enim Deus augebit incrementa frugum justitiae nostrae, si nulla est in nobis justitia, nisi Christi, quae augeri non potest?

Tertio, illud S. Joannis in Apocalypsi, cap. ult. *qui justus est, justificetur adhuc; et qui sanctus est, sanctificetur adhuc, et qui in sordibus est, sordescat adhuc* (2). Quis autem dubitat, eos, qui in sordibus sunt, vere posse adhuc sordescere, et unum esse sordidiorum alio? cur igitur non concedunt, posse etiam justos effici justiores, et unum alio in justitia esse majorem?

Quarto, pugnant abversus eos omnia loca, in quibus dicitur charitas augeri, et in uno major esse, quam in alio ut Joan. ult. *Diligis me plus his?* Et Luc. VII. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Et: *Cui minus dimittitur, minus diligit.* Et Joan. XV. *Majorem hac delectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Et I Joan. IV. *Perfecta charitas foras mittit timorem.* Et: *Qui timet, non est perfectus in charitate* (1). Nam secundum Scripturas, justitia nihil est aliud nisi charitas. Nam I Joan. III. Apostolus pro eodem accipit esse justum, et diligere: *In hoc, inquit, manifesti sunt filii Dei, et filii diaboli. Omnis qui non est justus, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem suum. Quoniam haec est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum.* Et ibidem: *Qui non diligit, manet in morte.* Et: *Translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.* Item Apostolus Paulus cum ait, Rom. XIV. *Regnum Dei est justitia, pax et gaudium in Spiritu-Sancto.* Per justitiam intelligit charitatem, cujus proprii sunt effectus pax et gaudium, juxta illud Galatas V. *Fructus autem Spiritus sunt, charitas, gaudium, pax* (4). Et Dominus Matth. 5. cum admonet, ut ju-

stitia nostra abundet plus quam Scribarum et Pharisaeorum, praecipue loquitur de charitate. Scribarum enim et Pharisaeorum, justitia erat, diligere amicos et odio prosequi inimicos; jubet autem Christus, ut diligamus etiam inimicos, et sic justitia nostra abundet plus quam Scribarum et Pharisaeorum. Itaque cum adversarii non negent, disparitatem esse charitatis in regeneratis: non possunt etiam negare, disparitatem esse justitiae, nisi verbo Dei repugnare velint.

Quinto, pugnant contra eos omnia loca, quae docent, in caelo varietatem esse praemiorum et coronarum, quae supra citata sunt contra Jovinianum. Nam praemia regni caelorum proprie justis parata sunt, ut Dominus ait, Matth. XXV. *Ibunt justi in vitam aeternam.* Et Philipp. III. Apostolus vocat beatitudinem *bravium supernae vocationis.* Et apertius II Timoth. IV. vocat *coronam justitiae, quam reddidit justus judex* (5). Quare si diversitas est in caelo praemiorum, sine dubio diversitas est in terra meritorum; et si varia est corona justitiae, varia quoque est ipsa justitia. Non sunt igitur omnes regenerati aequae justii.

Accedant ultimo testimonia S. Augustini, ser. 16. de verbis Apostoli: « justificati, inquit, sumus; sed ipsa justitia, dum proficit, crescit ». Item in epist. 29. ad Hieronymum: « Induti sunt sancti justitia, alius magis, aliis minus ». Item tract. 6. in Joan. « Ipsi, inquit, spiritales sancti in Ecclesia, sunt alii aliis sanctiores, alii aliis meliores ».

Argumenta contraria nulla remanent hoc loco solvenda, quoniam non alia sunt, quam quae in libro superiore dissolvimus. Quibus videlicet inhærentem justitiam oppugnare, et imputatitiam propugnare adversarii nitebantur.

(1) II Cor. IX, 10. — (2) Apo. XXII, 11. — (3) Joan XXI, 15; Luc. VII, 47; ibid. 47; Joan. XV, 13; I Joan. IV, 18. — (4) ibid. III, 10; Rom. XIV, 17; Gal. V, 22. — (5) Matth. XXV, 46; Phil. III, 14; II Tim. IV, 8.

(1) Matth. XI, 2; ibid. VIII, 10; Luc. VII, 47. — (2) Joan. XIV, 2; I Cor. XV, 41. — (3) Prov. IV, 18.